



## FITXA IDENTIFICATIVA

### DADES DE L'ASSIGNATURA

**Codi:** 34378

**Nom:** Salut de la dona, de la sexualitat i la reproducció

**Cicle:** Grau

**Crèdits ECTS:** 4,5

**Curs acadèmic:** 2025-26

### TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Segon quadrimestre
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Segon quadrimestre

### MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau Infermeria	Enfermeria en el ciclo vital	OBLIGATÒRIA
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Infermeria en el ciclo vital	OBLIGATÒRIA

### COORDINACIÓ

CANO CLIMENT ANTONI

OBIOL SAIZ MARIA ASUNCION

MARGAIX FONTESTAD LOURDES DESAMPARAD

## RESUM

L'imperatiu biològic, convertit en rol de gènere estableix que la funció reproductora competeix a la dona. És per això que hem proposat per a esta assignatura una triple denominació que, intencionadament, expressa les tres àrees del seu contingut però remarcant la seua independència.

**Salut física.** Analitza les diferències estructurals i funcionals entre les diferents persones, centrades sobretot en l'aparell genital, però no exclusivament, i que determinen una "salut específica de la dona", que es fonamenta en la normalitat o l'alteració d'estes estructures diferenciades. El bloc se centra en tres aspectes fonamentals: la prevenció, l'assistència i la rehabilitació que permet assolir tant els coneixements respecte a l'estructura de l'aparell genital femení com la seua funcionalitat al llarg de les diferents etapes biològiques de la dona.

**Salut reproductiva.** Aquest bloc es presenta intencionadament separat de l'anterior, perquè considerem la



reproducció com una funció compartida dels dos gèneres, i així s'enfocarà des d'esta assignatura. Ací es van a analitzar la fisiologia del procés, l'atenció en les dificultats per a aconseguir un embaràs i el maneig professional de les mesures per a evitar-ho. L'embaràs constitueix un important objectiu sanitari, en el que a més, es fa una inversió de futur al cuidar de la salut fetal. En aquest bloc s'assoliran els coneixements relatius a la fisiologia de la gestació, les seues alteracions, el coneixement i les habilitats sobre les seues cures, tant a nivell preventiu com de tractament. La salut reproductiva suposa que tant dones com homes, poden elegir mètodes de control de fertilitat segurs, eficaços assequibles i acceptables.

**Salut sexual.** Encara que l'OMS la considera inequívocament com a part integrant de la salut, es tracta d'una de les funcions més quotidianes i menys considerades en els currículums de Ciències de la Salut, en qualsevol dels seus nivells, i en conseqüència constitueix una llacuna en la formació d'estos professionals. S'inclou en esta assignatura, com un determinant més de la salut de les persones en el seu cycle vital. S'ha volgut marcar la diferència amb la salut de la dona, perquè la funció sexual és un component tant de la salut de la dona com de la de l'home. L'objectiu d'aquest bloc serà doble, educar la sexualitat des de la percepció de benestar físic, mental i social i la vivència subjectiva de salut en cada una de les etapes de la vida i un segon objectiu que serà que l'alumnat obtinga eines per poder donar un adequat consell sexual a les persones. Per descomptat, es pretén establir una diferència entre la funció sexual i la funció reproductiva, per la qual cosa estes dos funcions es presenten des d'aquesta assignatura com totalment independents, encara que per imperatiu biològic interaccionen.

n des d'aquesta assignatura com totalment independents, encara que per imperatiu biològic interaccionen.

## CONEXEMENTS PREVIS

### RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

### ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Per a poder assolir els objectius i competències descrits, és important que l'alumnat dispose d'uns bons coneixements de matèries que conformen el Grau d'Infermeria, com ara anatomia, biologia, fisiologia i fisiopatologia.

## COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

### 1200 - Grau Infermeria

Analitzar i reflexionar sobre les conseqüències de ser dona i home en el procés d'emmalaltir, l'atenció diferencial que es rep i la manera específica d'afrontar el dolor i la malaltia.

Conèixer els aspectes específics i les cures del nounat. Identificar les característiques de les diferents etapes de la infància i adolescència i els factors que condicionen el patró normal de creixement i desenvolupament. Conèixer els problemes de salut més freqüents en la infància i identificar les seues manifestacions. Analitzar les dades de valoració de l'infant.

Conèixer els processos fisiopatològics i les seues manifestacions i els factors de risc que determinen els estats de salut i malaltia en les diferents etapes del cycle vital en funció del gènere.

Identificar les característiques de les dones en les diferents etapes del cycle reproductiu i en el climateri i



en les alteracions que es poden presentar proporcionant les cures necessàries en cada etapa. Aplicar cures generals durant el procés de maternitat per facilitar l'adaptació de les dones i els nounats a les noves demandes i prevenir complicacions.

Mantenir i actualitzar la competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat en l'atenció a la salut.

Realitzar les cures d'infermeria basant-se en l'atenció integral de la salut, la cooperació multidisciplinària, la integració dels processos i la continuïtat assistencial, en coordinació amb tots els nivells de l'atenció sanitària i d'altres recursos i serveis socio-sanitaris.

## DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

### 1. ESTRUCTURA, FUNCIO I ALTERACIONS DE L'APARELL GENITAL FEMENÍ

Tema 1: Anatomia i fisiologia de l'aparell genital femení. El cicle menstrual i les seves alteracions. Fisiologia del cicle ovàric. Canvis locals i sistèmics. Estudi de la menstruació. Alteracions del cicle i les seves cures.

Tema 2: Les alteracions benignes de l'aparell genital. Anàlisi dels problemes més freqüents. El diagnòstic, la prevenció i les cures de cadascun dels. Cirurgia ginecològica: característiques i cures.

Tema 3: Infeccions del tracte urogenital i Infeccions de Transmissió Sexual (ITS). Epidemiologia, mecanismes de contagi, manifestacions clíniques, prevenció i cures.

Tema 4: El càncer genital. Epidemiologia, estratègies de prevenció, diagnòstic precoç i manifestacions clíniques. Cures i paper d'infermeria.

### 2. FISIOLOGIA I PROBLEMES GINECOLÒGICS EN RELACIÓ AMB EL CICLE VITAL

Tema 5.- Problemes ginecològics en l'adolescència: Fisiologia de la pubertat. Problemes prevalents i el seu maneig clínic. Consells de salut i educació sanitària d'autocures.

Tema 6.- Assistència en el climateri i la vellesa: Anàlisi sanitària del climateri, la seua fisiologia, riscos per a la salut i la prevenció dels mateixos. Cures en el climateri patològic. Canvis de l'aparell genital en la dona anciana, problemàtica que genera i les seues cures.

### 3. LA SALUT SEXUAL

Tema 7.- Anàlisi de la Resposta Sexual Humana (RSH): Els estímuls sexuals. Estudi de les fases de la RSH normal.

Tema 8.- Disfuncions sexuals. La sexualitat en les malalties sistèmiques: Estudi de les repercussions de les malalties sistèmiques en la RSH.

Tema 9.- Estudi de la fecundació: Anàlisi dels fenòmens de la gametogènesi, el transport, la fecundació i la



#### 4. LA SALUT REPRODUCTIVA. ASPECTES GENERALS

implantació.

Tema 10.- Assistència en les dificultats reproductives: concepte, tipus i causes d'esterilitat. Protocol d'estudi. Tècniques diagnòstiques i terapèutiques i paper d'infermeria en les seues cures.

Tema 11.- Anticoncepció: consell anticonceptiu. Valoració de la persona usuària. Anàlisi dels mètodes anticonceptius, el seu mecanisme d'acció i el seu seguiment clínic.

Tema 12.- Consulta preconcepcional: Estratègies preventives de la salut maternoinfantil.

#### 5. LA SALUT REPRODUCTIVA. FISIOLOGIA, FISIOPATOLOGIA I CURES EN L'EMBARÀS, PART I PUERPERI

Tema 13.- Diagnòstic de la gestació: signes i símptomes de presumpció, sospita i certesa d'embaràs.

Tema 14.- Ecologia i fisiologia fetal: desenvolupament de la placenta des de la implantació al naixement. Valoració del creixement i de l'estat fetal. Factors de risc i la seua prevenció.

Tema 15.- Resposta de l'organisme matern davant de l'embaràs: canvis adaptatius de l'organisme i intervencions professionals de suport (consells de salut).

Tema 16.- Control de l'embaràs: estratègies de cures de la salut maternoinfantil.

Tema 17.- Fisiologia del part normal: inici del part i el seu diagnòstic. Descripció dels períodes de dilatació, expulsiu i deslliurament. Fisiopatologia: part distòcic.

Tema 18.- Assistència al part: cures infermeres en el procés de part.

Tema 19.- Fisiologia del puerperi: fases del procés puerperal. La recuperació de l'estat pregràvid. Puerperi fisiològic i patològic.

Tema 20.- Vòmits en l'embaràs: estudi de l'emesis i la hiperèmesi. Repercussions sobre la salut maternofetal. Cures infermeres.

Tema 21.- Hipertensió en l'embaràs: concepte, característiques clíniques i repercussió sobre mare i fetus. Cures de salut.

Tema 22.- Diabetis gestacional: concepte i causes. Acció de l'embaràs sobre la diabetis. Efectes de la diabetis sobre la mare i el fetus. Cures.

Tema 23.- Hemorràgies en l'embaràs: descripció i cures de les hemorràgies del primer trimestre i del tercer trimestre. Avortament legal de l'embaràs.

Tema 24.- Embaràs múltiple: tipus clínics i la seua gènesi. Repercussions sobre la mare i el producte de la gestació.

Tema 25.- Dol perinatal.

#### 6. PRÀCTIQUES EN AULA (P)

P1: Anticoncepció. Maneig dels mètodes anticonceptius. Elaboració dun consell anticonceptiu individualitzat.

P2: Elaboració duna història clínica ginecològica, sobre supòsits clínics de ginecologia.

P3: Elaboració duna història clínica maternal, sobre supòsits clínics dembaràs normal o patològic.

P4: Puerperi. Simulació del pla de cures dun puerperi normal o patològic.

L1: La metodologia utilitzada serà la de treball de casos situació /problemas relacionats amb embaràs-



## 7. PRÀCTIQUES EN LA SALA DE PRÀCTIQUES (L)

partisc-puterperi, mitjançant sessions tutoritzades i presencials en el Laboratori perquè l'estudiant adquireisca les habilitats per a afrontar problemes, prioritzar i buscar informació, prendre decisions, realitzar tècniques i avaluar la seua activitat.

L2: La metodologia utilitzada serà la de treball de casos situació /problemas relacionats amb salut-malaltia ginecològica, mitjançant sessions tutoritzades i presencials en el Laboratori perquè l'estudiant adquireisca les habilitats per a afrontar problemes, prioritzar i buscar informació, prendre decisions, realitzar tècniques i avaluar la seua activitat.

### VOLUM DE TREBALL (HORES)

#### ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	2,00
Teoria	53,50
Pràctiques a l'aula	8,00
Laboratori	4,00
<b>Total hores</b>	<b>67,50</b>

#### ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	1,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	8,00
Estudi i treball autònom	1,50
Preparació de classes	8,00
Preparació d'activitats d'avaluació	26,50
Resolució de casos pràctics	0,00
<b>Total hores</b>	<b>45,00</b>

### METODOLOGIA DOCENT

#### Classes teòriques en aula:

- Classe magistral participativa
- Materials audiovisuals

#### Classes pràctiques en aula (modalitat P):

- Casos pràctics



- Simulacions

**Classes pràctiques de laboratori (modalitat L):**

- Simulacions
- Tallers: maneig de materials diversos

**Tutories d'orientació i seguiment dels treballs elaborats per l'alumnat.**

trong>

## AVALUACIÓ

### EXAMEN (60% de la nota global)

L'examen consta de 60 preguntes d'elecció múltiple amb 4 opcions de resposta. Cada 3 respostes errònies, restarà un encert.

La nota mínima per a superar la prova és de 5 sobre 10. És necessari superar l'examen per a aprovar l'assignatura.

En aquesta prova s'avaluen els continguts teórico-pràctics de la matèria.

### TREBALL EN GRUP (20% de la nota global)

Treball grupal sobre algun dels continguts del programa: desenvolupament d'un treball científic i la seva exposició.

### AVALUACIÓ DE LES SESSIONS PRÀCTIQUES (20% de la nota global)

Les sessions pràctiques s'avaluaran tenint en compte l'assistència, els treballs sol·licitats en les sessions i la realització d'un examen pràctic:

1. Assistència a les sessions P o L (10% de la nota global). Puntuació no recuperable.
2. Examen pràctic (10% de la nota global).

Qüestions de caràcter pràctic que es realitzaran després de l'examen teòric: 10 preguntes d'elecció



múltiple amb 4 opcions de resposta sobre els continguts de les pràctiques. Cada 3 respostes errònies, restarà un encert.

La puntuació final de l'assignatura serà la suma ponderada de cadascun dels apartats, sempre i quan es complisquen els requisits de nota mínima comentada anteriorment.

**Puntuació final** = (examen x 0.6) + (treball grupal x 0.2) + (sessions pràctiques x 0.2)

Si la nota de l'**examen és menor de 5**, l'assignatura es considera **no aprovada**, encara que el sumatori dels 3 apartats siga igual o major a 5. En l'acta constarà la nota de l'examen expressada sobre 10

Encara que l'examen estiga aprovat, si la puntuació final és menor de 5, l'assignatura es considera no aprovada. En l'acta constarà aquesta puntuació final

En cas de no aprovar l'assignatura en primera convocatòria, l'alumnat podrà presentar-se a l'examen de segona convocatòria per millorar la nota de l'examen. La puntuació final de la segona convocatòria serà l'obtinguda després de ponderar les notes dels 3 apartats. La **nota de la segona convocatòria** serà la **puntuació final** (si s'ha aprovat l'examen) o la **puntuació de l'examen** (si aquest és menor de 5). Al presentar-se a la segona convocatòria, es perd la nota de l'examen de la primera convocatòria.

## BIBLIOGRAFIA

- 1. Martínez Bueno, Cristina, Rosa María Torrens Sigalés. Enfermería de la mujer. I. Tercera edición. Valencia: DAE, 2017. 2. [https://trobes.uv.es/permalink/34CVA\\_UV/um6gse/alma991002579759706258](https://trobes.uv.es/permalink/34CVA_UV/um6gse/alma991002579759706258) 3. Martínez Bueno, Cristina, Rosa María Torrens Sigalés. Enfermería de la mujer II. Tercera edición. Valencia: DAE, 2017. Print. 4. [https://trobes.uv.es/permalink/34CVA\\_UV/um6gse/alma991002579819706258](https://trobes.uv.es/permalink/34CVA_UV/um6gse/alma991002579819706258) 5. Towle, M.A. Asistencia de enfermería materno-neonatal [Maternal-newborn nursing care]. España: Pearson educación; 2010. (Gea Consultoría Editorial Trans.) 6. Control básico del embarazo. Guía para profesionales. s/l. Disponible en: <http://www.matronas-cv.org/rs/65/d112d6ad-54ec-438b-9358-4483f9e98868/957/fd/1/filename/control-basico-del-embarazo-cv.pdf> 7. Baston H, Hall J. Guías de enfermería obstétrica y materno-infantil. Barcelona: Elsevier; 2017. Volumens 1-8. Disponible en paper i online
- 1. Schaffer, Joseph I., John O. Schorge, and Barbara L. Hoffman. Williams ginecología / Barbara L. Hoffman, John O. Schorge, Joseph I. Schaffer ... [et al.]. 2a ed. México: McGraw-Hill Education, 2014. 2. FAME. Iniciativa Parto Normal. Documento de consenso. Barcelona: Federación de



Asociaciones de Matronas de España; 2007. Disponible en: <http://www.federacion-matronas.org/ipn/documentos/iniciativa-parto-normal> 3. Ministerio de Sanidad y Consumo. Guía de Práctica Clínica sobre la Atención al Parto Normal. Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo. Centro de publicaciones; 2010. Disponible en: <https://www.mscbs.gob.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/atencionParto.htm> 4. Organización Mundial de la Salud. Cuidados en el parto normal: una guía práctica. Ginebra: OMS; 1996. Disponible en: <https://www.elpartoesnuestro.es/recursos/oms-cuidados-en-el-parto-normal-guia-practica> 5. Contracepción emergencia. Disponible en: [http://ics.gencat.cat/web/content/documents/assistencia/gpc/Contracepcio\\_GPCbreu.pdf](http://ics.gencat.cat/web/content/documents/assistencia/gpc/Contracepcio_GPCbreu.pdf) 6. Materiales sobre salud reproductiva. OMS. Disponible en: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/en/> 7. Guía NICE: Intrapartum care. <https://pathways.nice.org.uk/pathways/intrapartum-care> 8. Recomendaciones de la OMS para los cuidados durante el parto, para una experiencia de parto positiva, 2019 <http://iris.paho.org/xmlui/handle/123456789/51552>

- 9. Guía de Práctica Clínica de Anticoncepción Hormonal e Intrauterina, 2019 <https://portal.guiasalud.es/gpc/anticoncepcion/> 10. Vázquez Lara J M, Rodríguez Díaz L. Manual básico de obstetricia y ginecología. Instituto Nacional de Gestión Sanitaria, 2017. [http://www.ingesa.mscbs.gob.es/bibliotecaPublicaciones/publicaciones/internet/Manual\\_obstetricia\\_ginecologia.htm](http://www.ingesa.mscbs.gob.es/bibliotecaPublicaciones/publicaciones/internet/Manual_obstetricia_ginecologia.htm) 11. Donat F. Enfermería maternal y ginecológica. Barcelona: Masson; 2005. 12. Seguranyes G, Costa D. Enfermería maternal. Barcelona: Masson; 2004. 13. Hurtado, F. Sexualidad: funcionamiento normal, trastornos y tratamientos. Valencia: Promolibro; 1998. 14. Masters, W. y Johnson, V. Respuesta sexual humana. B.Aires: Intermédica; 1976 15. Vasectomía. Disponible en: <https://medlineplus.gov/spanish/ency/article/002995.htm> 16. Medicamentos y embarazo. Disponible en: <https://mothertobaby.org/es/hojas-informativas/>
- 17. El parto. una vivencia única. 18. Disponible en: [http://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/PartoVivenciaUnica\\_val.pdf](http://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/PartoVivenciaUnica_val.pdf) 19. Olazábal, J.C. Manual de sexualidad en atención primaria. Salamanca: Amaru; 1990. 20. El condón femenino. 21. Disponible en: <http://www.youtube.com/watch?gl=ES&hl=es&v=hszXobj3QsQ> 22. La aventura de ser padres. Guía para la educación sanitaria grupal en el embarazo, parto y puerperio. Disponible en: [http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion\\_dgsp.jsp?cod\\_pub\\_ran=21504](http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion_dgsp.jsp?cod_pub_ran=21504) 23. Vázquez Soto MC. Analgesia epidural en el parto y otras medidas de apoyo. Instituto Nacional de Gestión Sanitaria. 24. [http://www.ingesa.mscbs.gob.es/en/bibliotecaPublicaciones/publicaciones/internet/docs/Analgesia\\_epidural.pdf](http://www.ingesa.mscbs.gob.es/en/bibliotecaPublicaciones/publicaciones/internet/docs/Analgesia_epidural.pdf)
- 25. Enlace del Ministerio de Sanidad: Estrategia de Salud Sexual y Reproductiva con toda la documentación (Guías, Buenas Prácticas, Estándares y Recomendaciones, Revisiones y evidencias, Estudios y Monografías y Enlaces de Interés) 26. <https://www.mscbs.gob.es/ca/organizacion/sns/planCalidadSNS/equidad/saludGenero/saludSexualReproduccion/home.htm> 27. Publicaciones de GVA sobre la salud en el embarazo (acceso a monografías, estrategias, material audiovisual y enlaces de interés para el programa de seguimiento) 28. <http://www.sp.san.gva.es/sscc/progSalud.jsp?CodProg=PS01&Opcion=SANMS1141&MenuSup=SANMS11&Nivel=2> 29. Epidemiología de las ITS en España. Subdirección General de Promoción de la Salud y Vigilancia en Salud Pública, 2018. 30. Disponible en: [https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/Vigilancia\\_ITS\\_2016.pdf](https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/Vigilancia_ITS_2016.pdf) 31. Inici. Sexe Joves. Disponible a: <http://sexejoves.gencat.cat/ca/inici/> 32. La aventura de ser padres. Guía para la educación sanitaria grupal en el embarazo, parto y puerperio. Disponible en: <http://www.sp.san.gva.es/sscc/progSalud.jsp?CodProg=PS01&Opcion=SANMS1141&MenuSup=SANMS11&Nivel=2>



[//biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion dgsp.jsp?cod pub ran=21504](http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion dgsp.jsp?cod pub ran=21504)